

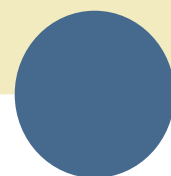
16 dni

**akcji przeciwko
przemocy ze względu
na płeć**

25.11 - 10.12

Dyskryminacja

Kazusy (przykłady) obrazujące
pojęcia i definicje w odniesieniu
do realiów uniwersyteckich

PRZESŁANKA	DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA			DYSKRYMINACJA POŚREDNIA
	S-S	K-S	A-S	
1. Płeć	1.1	1.2	1.3	
2. Orientacja psychoseksualna	2.1	2.2	2.3	2.4
3. Tożsamość płciowa	3.1	3.2	3.3	3.4
4. Wiek	4.1	4.2	4.3	4.4
5. Stopień sprawności	5.1	5.2	5.3	5.4
6. Stan zdrowia			6.3	
7. Pochodzenie etniczne/ narodowość	7.1	7.2	7.3	7.4
8. Kolor skóry	8.1	8.2	8.3	
9. Wyznanie/bezwyznaniowość	9.1	9.2	9.3	9.4
10. Status ekonomiczny		10.2	10.3	10.4
11. Dyskryminacja krzyżowa (intersekcjonalna)	11			
12. Molestowanie seksualne	12			
13. Mowa nienawiści	13			

L E G E N D A

S: osoba studiująca

K: kadra naukowa / dydaktyczna uczelni

A: administracja uczelni

Kazusy zostały opracowane w oparciu o sytuacje, które ujawniano w polskim środowisku akademickim. Podczas ich opracowywania autorkom zależało, aby kazusy jednocześnie:

- ilustrowały realne sytuacje, które wydarzają się na uczelniach,
- uniemożliwiały zidentyfikowanie konkretnych uczelni lub wydziałów, gdzie te sytuacje miały miejsce (w wielu przypadkach sytuacje nie były zgłaszane właściwym instytucjom, a więc nie ma w odniesieniu do nich formalnych rozstrzygnięć),
- miały pewien walor „modelowości” i reprezentatywności, czyli ilustrowały powtarzające się, typowe sytuacje związane z dyskryminacją w środowisku akademickim.

Oznacza to, że wszystkie kazusy są inspirowane realnymi sytuacjami/doświadczeniami, ale zostały przetworzone przez autorki po to, aby jak najlepiej spełniały cel edukacyjny.

1. Przesłanka: PŁEĆ

1.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ W RELACJI S-S:

- Koło naukowe otrzymuje propozycję wysłania jednej osoby na konferencję naukową na uniwersytet w Arabii Saudyjskiej. Zdecydowano, że pojedzie student płci męskiej, ponieważ jako mężczyzna będzie lepiej reprezentował koło naukowe za granicą.

1.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ W RELACJI K-S:

- Student i studentka odpowiadają na pytania podczas egzaminu. Na koniec egzaminator mówi: „Pan dostanie cztery, a pani pięć, bo jest pani nie tylko mądra, ale też ładna!”
- Wykładowca logiki na wydziale informatyki zaniża wymagania stawiane studentkom: nie oczekuje od nich, że opanują cały materiał przerabiany podczas zajęć, zadaje im na egzaminie łatwiejsze pytania i łagodniej je ocenia.

1.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ W RELACJI A-S:

- Studentka karmiąca piersią na korytarzu uczelni zostaje wyproszona z budynku przez obsługę sekretariatu ze względu na „obszerność”.
- Dziekan odmawia studentce przedłużenia studiów o czas urlopu macierzyńskiego.

2. Przesłanka:

ORIENTACJA PSYCHOSEKSUALNA

2.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA ORIENTACJĘ PSYCHOSEKSUALNĄ W RELACJI S-S:

- Na zajęciach wychowania fizycznego student odmawia ćwiczenia w parze z kolegą, o którym „powszechnie wiadomo”, że jest gejem. Uzasadnia to słowami: „Obrzydza mnie kontakt z pedałami”. Osoba prowadząca nie reaguje, a student pozostaje bez pary i nie bierze udziału w ćwiczeniu.
- Grupa zostaje podzielona na dwa pięcioosobowe zespoły projektowe. Każdy zespół otrzymuje zadanie, którego wykonanie decyduje o zaliczeniu przedmiotu. W pierwszej grupie jest student, o którym „powszechnie wiadomo”, że jest gejem. Pozostałe osoby ignorują jego wypowiedzi, nie dzielą się z nim wynikami swoich prac badawczych, pomijają go w grupowej korespondencji mailowej. Podczas końcowej prezentacji twierdzą, że zrealizowali projekt w czwórkę. Chłopak nie zalicza przedmiotu.

2.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA ORIENTACJĘ PSYCHOSEKSUALNĄ W RELACJI K-S:

- Na zajęciach z socjologii student otrzymuje ocenę dostateczną za pracę na temat perspektywy queer w badaniach społecznych, mimo że temat pracy mieści się w zakresie przedmiotu, a sama praca miała wysoki poziom merytoryczny. Wykładowca poproszony o uzasadnienie mówi: „Ten temat jest mało... socjologiczny... i naukowy. To ideologia! Dlaczego Pan się w ogóle tym interesuje? To podejrzane.... U mnie Pan lepszej oceny nie dostanie”.
- Na jednym z wydziałów powszechnie wiadomo, że jeśli wykładowca X dowie się, że student podchodzący do egzaminu jest gejem (lub nabierze takiego przypuszcze-

nia), to ten student nie ma szansy na zdanie egzaminu. W ciągu ostatnich dwóch lat akademickich co najmniej trzech studentów nie zdało egzaminu u tego wykładowcy, chociaż ich poziom wiedzy zaprezentowany podczas egzaminu był porównywalny lub wyższy niż innych osób, które zdały egzamin.

- Przed salą wykładową dwie studentki trzymają się za ręce. Jedna z nich całuje drugą w policzek. Widzi to wykładowca dydaktyki przedmiotowej. Mówi: „I panie lesbijki mają pracować w szkole? Nigdy na to nie pozwolę!” Jedna ze studentek reaguje, mówiąc: „To jest obraźliwy, homofobiczny komentarz! Proszę przestać szerzyć uprzedzenia!” Wykładowca na to: „Chyba pani żartuje! Mogę mówić, co chcę. Nigdy nie otrzyma pani u mnie zaliczenia”. Ostatecznie dziewczyna nie zdaje egzaminu, mimo dobrego przygotowania.

2.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA ORIENTACJĘ PSYCHOSEKSUALNĄ W RELACJI A-S:

- Dziekan odmawia wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec wykładowcy głoszącego homofobiczne wypowiedzi wymierzone w studenta, który poprosił o wszczęcie postępowania. Dziekan uzasadnia swoją decyzję słowami: „Každy ma prawo do publicznego wygłaszania swoich poglądów”.
- Rektor nie wydaje zgody na przeprowadzenie na uczelni badań na temat dyskryminacji osób nieheteronormatywnych, uzasadniając to słowami: „Nie będziemy ruszać tego tematu, to tylko nam zaszkodzi”. Osoba, która miała przeprowadzić badania na potrzeby pracy magisterskiej, traci w ten sposób możliwość rozwoju naukowego w wybranym przez siebie obszarze.
- Biuro ds. Promocji odmawia wyceny i realizacji zamówienia na druk plakatu z hasłem „Stop homofobii!” ze względu na jego treść.

2.4 DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA ORIENTACJĘ PSYCHOSEKSUALNĄ:

- Samorząd Studentów organizuje imprezę karnawałową. Udział w niej jest płatny. Na plakacie zapraszającym na wydarzenie umieszczono napis: „W każdej parze płaci tylko on!” [jest to jednocześnie przykład dyskryminacji pośredniej ze względu na orientację seksualną i pośredniej ze względu na płeć]

3. Przesłanka: TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA

3.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWĄ W RELACJI S-S:

- Studentki zgłaszają dziekanowi, że osoba „przebrana za kobietę” korzysta z damskiej toalety. Chodzi o osobę transpłciową, będącą w procesie tranzycji. Dziekan wzywa studentkę i przekazuje jej informację, że nie może korzystać z damskiej toalety, ponieważ jej płeć metrykalna formalnie to wyklucza. Uczelnia nie posiada toalet neutralnych płciowo.

3.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWĄ W RELACJI K-S:

- Osoba w procesie tranzycji zapisuje się na listę obecności imieniem, którego używa na co dzień (niezgodnym z imieniem widniejącym w dokumentach). Z tego powodu wykładowczynie nie przyjmuje jej na zajęcia.

3.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWĄ W RELACJI A-S:

- Dziekanat odmawia wydania dyplomu ukończenia studiów osobie, która przeszła proces tranzykcji (chodzi o dyplom ze zmianą oznaczenia płci).

3.4. DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWĄ

- Brak neutralnych płciowo toalet i miejsc w akademikach.

4. Przesłanka: WIEK

4.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WIEK W RELACJI S-S:

- Do koła naukowego dołącza mężczyzna, który rozpoczął studia w wieku 40 lat. Mimo to, pozostali studenci i studentki składają wnioski projektowe wyłącznie w tych konkursach, w których środki finansowe mogą otrzymać osoby do 35 roku życia. Dostają dofinansowanie, ignorując fakt, że jeden z członków koła nie będzie mógł wziąć udziału w projekcie.

4.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WIEK W RELACJI K-S:

- W dniu egzaminu profesor dzieli zdających na dwie grupy: poniżej 35 roku życia i powyżej tego wieku. Drugą grupę (osób starszych) prosi o indeksy i wpisuje wszystkim ocenę bdb. Pierwszą grupę (osób młodszych) zaprasza do sali i każe napisać egzamin w 30 min. Nie podaje żadnego uzasadnienia swojej decyzji.

4.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WIEK W RELACJI A-S:

- Dzień przed tzw. długim weekendem majowym dwie koleżanki z instytutu składają w dziekanacie prośbę o zrobienie przelewu za udział w konferencji naukowej. Jedna z nich dopiero pisze doktorat, druga jest tuż przed habilitacją. Przelew trzeba zrobić szybko, bo termin mija tuż po weekendzie. Pani w sekretariacie decyduje się zrobić przelew tylko starszej wykładowczyni, mówiąc: „Wy, młodzi, macie jeszcze czas!” Przelew nie dochodzi w terminie, a doktorantka traci możliwość publikacji tekstu w tomie pokonferencyjnym.

4.4 DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WIEK:

- Wykładowca zakłada grupę na Facebooku, która ma służyć wymianie ważnych informacji organizacyjnych oraz materiałów dydaktycznych dla studentek i studentów studiów podyplomowych. Nie przekazuje ich w inny sposób, np. bezpośrednio lub drogą mailową. W praktyce oznacza to, że część osób (w większości osoby starsze) nie mają dostępu do tych informacji i materiałów.
- Wyniki tzw. starej matury nie są uwzględniane podczas rekrutacji na uczelnie wyższe, które kształcą na kierunkach lekarskich.

5. Przesłanka: STOPIEŃ SPRAWNOŚCI

5.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ SPRAWNOŚCI W RELACJI S-S:

- Koło naukowe organizuje wyjazd integracyjny dla studentów i studentek pierwszego roku. Nie dostosowuje go do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Chłopak poruszający się na wózku nie może skorzystać z wyjazdu.

5.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ SPRAWNOŚCI W RELACJI K-S:

- Wykładowca odmawia osobie z ograniczoną sprawnością wzroku udostępnienia materiałów edukacyjnych w wersji edytowalnej. W związku z tym studentka nie jest w stanie zmienić kontrastu i odczytać materiałów potrzebnych do zdania egzaminu.
- Student z dysleksją podczas seminarium zadaje wiele pytań, często prosi też wykładowcę o powtórzenie wybranych fragmentów wykładu. To rozprasza grupę. Wykładowca prosi studenta, żeby nie zabierał głosu podczas spotkań lub zaprzestał uczestnictwa w seminarium. Nie oferuje mu dodatkowego wsparcia.
- Student z dysleksją potrzebuje więcej czasu na napisanie egzaminu. Egzaminator odmawia.
- Student zostaje wyproszony z zajęć ze względu na tiki wynikające z tego, że ma syndrom Touretta.

5.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ SPRAWNOŚCI W RELACJI A-S:

- Opiekun praktyk odmawia osobie z niepełnosprawnością wzroku wydania skierowania na praktyki w przedszkolu, uważając że nie poradzi sobie w pracy z dziećmi. Nie proponuje jej alternatywy. Ta osoba zostaje przymusowo zwolniona z praktyk.
- Jeden ze studentów porusza się na wózku. Władze wydziału odmówiły przeniesienia zajęć dla jego grupy, zaplanowanych w sali na pierwszym piętrze (nieдоступnej dla osób poruszających się na wózku), do sali na parterze (dostępnej dla osób poruszających się na wózkach). Chłopak nie może uczestniczyć w zajęciach.

5.4 DYSKRYMINACJA POŚREDNIA

- Uniemożliwienie studentom z niepełnosprawnością pobierania stypendium specjalnego podczas kontynuacji nauki na kolejnym kierunku studiów.
- Uniemożliwienie studentom z niepełnosprawnością jednoczesnego pobierania stypendium specjalnego i stypendium za wyniki w nauce w wyniku wprowadzenia tzw. „progu stypendialnego”.
- Strona internetowa uczelni jest niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku, a najważniejsze informacje organizacyjne są publikowane właśnie tam. To uniemożliwia studentkom i studentom pełny udział w procesie edukacyjnym.
- Sale i pomieszczenia sanitarne na uczelni są niedostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach.
- Aby otrzymać kartę uprawniającą do wypożyczenia książek z biblioteki uniwersyteckiej, w formularzu należy złożyć odręczny podpis, który następnie jest skanowany i umieszczany na karcie. Podpis nie może przekroczyć ramek wyznaczonych w formularzu. Jeden ze studentów, który w dzieciństwie miał porażenie mózgowe, nie ma możliwości złożenia podpisu w taki sposób, aby zmieścić się w ramce, ponieważ nie

jest w stanie wykonać dostatecznie precyzyjnych ruchów dłonią. Student nie może otrzymać karty bibliotecznej.

6. *Przesłanka: STAN ZDROWIA*

6.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STAN ZDROWIA W RELACJI A-S:

- W przychodni uniwersyteckiej studentowi odmówiono wykonania zabiegu dentystrycznego, ponieważ ma HIV.
- Organizatorzy i organizatorki Krakowskich Juwenaliów odmawiają osobom, których stan zdrowia uniemożliwia długotrwałe stanie w jednej pozycji, skorzystania z własnych siedzeń.

7. *Przesłanka: POCHODZENIE ETNICZNE / NARODOWOŚĆ*

7.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA POCHODZENIE ETNICZNE/NARODOWOŚĆ W RELACJI S-S:

- Do grupy studentów i studentek drugiego roku informatyki dołączają dwaj studenci z Pakistanu. Przy każdej możliwej okazji polscy koledzy nazywają ich „ciapatymi”. Mężczyźni nie są zapraszani na wspólne wyjścia integracyjne, pomija się ich podczas przydzielania zadań w grupie, przez co mają trudności w pełnym uczestnictwie w procesie edukacyjnym.

7.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA POCHODZENIE ETNICZNE/NARODOWOŚĆ W RELACJI K-S:

- Wykładowcy przedmiotu technicznego na politechnice dużo surowiej ocenia studentki i studentów z Białorusi i Ukrainy, którzy mówią po polsku z akcentem wskazującym na to, że nie wychowali się w Polsce. W trakcie zajęć koryguje błędy językowe w ich wypowiedziach. Podczas egzaminów stawia im niższe oceny, nawet wtedy, kiedy ich wyniki są porównywalne z wynikami osób mówiących po polsku bez akcentu.

7.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA POCHODZENIE ETNICZNE/NARODOWOŚĆ W RELACJI A-S:

- Student z Ukrainy ubiega się o miejsce w akademiku swojej uczelni w Polsce, znajdującym się najbliżej jego wydziału. Zostaje mu przydzielone miejsce w budynku oddalonym od jego wydziału, co sprawia że będzie zmuszony poświęcać o wiele więcej czasu na dojazdy na zajęcia. Okazuje się, że do tego akademika została przydzielona znacząca większość studentek i studentów z Ukrainy, niezależnie od tego, jaki akademik wskazali jako preferowany. Jednocześnie większość studentek i studentów posiadających obywatelstwo polskie otrzymuje miejsca w akademikach zgodnie ze swoimi preferencjami.
- Ochrona odmawia studentowi wejścia do klubu studenckiego pod pretekstem nieposiadania karty lojalnościowej, ponieważ „wygląda jak Cygan”. Dokument taki nie był wymagany od innych uczestników imprezy.

7.4 DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA POCHODZENIE ETNICZNE/NARODOWOŚĆ:

- Brak pełnego dostępu do nauki w szkole wyższej dla cudzoziemców pochodzących z państw spoza Unii Europejskiej lub krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, którym wydano zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z obywatelem polskim.

8. Przesłanka: KOLOR SKÓRY

8.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA KOLOR SKÓRY W RELACJI S-S:

- Samorząd studencki jednego z uniwersytetów został poproszony o wydelegowanie 2 osób do wystąpienia na międzyuczelnianej konferencji dotyczącej historii szkolnictwa wyższego w Polsce. Komitet naukowy konferencji składa się w większości z profesorów o bardzo konserwatywnych, często ksenofobicznych poglądach. Prezydium samorządu zdecydowało, że do udziału w konferencji z ramienia samorządu studenckiego nie zostanie wydelegowana studentka, która naukowo zajmuje się historią koncepcji edukacji wyższej w krajach europejskich, ze względu na jej ciemny kolor skóry.

8.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA KOLOR SKÓRY W RELACJI K-S:

- Wykładowca odmawia przyjęcia do grupy studenta z Syrii, który wyróżnia się kolorem skóry.

8.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA KOLOR SKÓRY W RELACJI A-S:

- Studentce o białym kolorze skóry zaproponowano płatną praktykę w renomowanej szkole. Ofertę wycofano po ujawnieniu przez dziewczynę, że jej partner jest czarnoskóry.

9. Przesłanka:

WYZNANIE/BEZWYZNANIOWOŚĆ

9.1 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WYZNANIE W RELACJI S-S:

- Muzułmanka uczestnicząca w wymianie studenckiej modli się w zacisznym miejscu uczelnianego korytarza. Mijający ją studenci komentują to słowami: „O, terrorystka!” Zaczepiają dziewczynę, zmuszając ją do opuszczenia uczelni. Z tego powodu dziewczyna nie zdążyła na egzamin ustny. Ponowne zdawanie egzaminu jest możliwe w późniejszym terminie, co sprawia, że dziewczyna traci szansę na uzyskanie stypendium naukowego.

9.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WYZNANIE K-S:

- Podczas wykładu prowadzący mówi: „Żydzi tylko czekają, aby przejąć władzę nad prawdziwymi Polakami!” Jeden ze studentów wstaje i protestuje, mówiąc że jest Żydem. Zostaje wyproszony z wykładu, przez co nie może uzyskać zaliczenia.

9.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WYZNANIE A-S:

- Administrator basenu odmawia wstępu na obiekt studentce, która chce korzystać

z pływalni w burkini (strój kąpielowy zakrywający całe ciało z wyjątkiem twarzy, dłoni i stóp, umożliwiającą muzułmankom kąpiel w miejscu publicznym).

DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA WYZNANIE:

- Układając plan sesji egzaminacyjnej, rektor uwzględnia tylko kalendarz świąt katolickich. Część studentek i studentów z tego powodu nie ma możliwości uczestnictwa w egzaminach.
- Regulamin basenu akademickiego umożliwia kąpiel tylko osobom w obcisłych strojach kąpielowych odsłaniających nogi i ramiona.
- W zatwierdzonych zasadach planowania tygodniowego jadłospisu uczelnianej stołówki jest zapisane, że co najmniej raz w tygodniu podawane są dania zawierające wieprzowinę (której nie jedzą muzułmanie i muzułmanki). Stołówka uczelniana nie oferuje w te dni posiłków niezawierających wieprzowiny.

10. Przesłanka: STATUS EKONOMICZNY

10.2 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STATUS EKONOMICZNY W RELACJI K-S:

- Przed egzaminem magisterskim promotor mówi: „Tylko pamiętajcie państwo, że lubię drogie prezenty”. Osoby, które pojawiają się przed salą egzaminacyjną bez upominków, otrzymują gorsze oceny.
- Wykładowca prowadzący zajęcia z dialektologii na uniwersytecie w województwie mazowieckim umożliwia studentkom i studentom zdobycie dodatkowej, dobrej oceny, która wpłynie na ocenę semestralną. Osoby, które pojadą do wybranej wsi w województwie śląskim i nagrają rozmowę z osobą posługującą się gwarą śląską, a następnie dostarczą wykładowcy nagranie rozmowy trwające minimum 2 godziny wraz z opisem używanych w niej form gwarowych, dostaną ocenę 5. Uniwersytet nie finansuje przejazdu do województwa śląskiego. Części osób, która chciałaby skorzystać z tej możliwości, nie stać na opłacenie podróży, więc tracą szansę zdobycia „piątki”.
- Wykładowczynie zakłada, że wszystkie osoby studiujące mają stały dostęp do komputerów / laptopów i Internetu, dlatego udostępnia materiały edukacyjne wyłącznie przez Internet - czasem robi to w takich porach, kiedy uczelniane biblioteki, gdzie można skorzystać z Internetu za darmo, są już zamknięte, a z materiałami należy zapoznać się na następny dzień. W konsekwencji studenci i studentki, których nie stać na wykupienie abonamentu internetowego i/lub nie mają stałego dostępu do laptopa/komputera, przychodzą nieprzygotowani na zajęcia.

10.3 DYSKRYMINACJA BEZPOŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STATUS EKONOMICZNY W RELACJI A-S:

- Wszystkie spotkania integracyjne studentów i studentek pierwszego roku prawa odbywają się w klubach, do których wstęp jest płatny. Za organizację spotkań odpowiada administracja uczelni.

10.4 DYSKRYMINACJA POŚREDNIA ZE WZGLĘDU NA STATUS EKONOMICZNY:

- Pobieranie przez uczelnie zawyżonych opłat rekrutacyjnych i brak możliwości zwolnienia z nich ze względu na trudną sytuacją materialną.

11. *Dyskryminacja krzyżowa (intersekcjonalna)*

- Samorząd Studentów organizuje imprezę karnawałową. Udział w imprezie jest płatny. Na plakacie zapraszającym na wydarzenie umieszczono napis: „W każdej parze płaci tylko on!”

[KOMENTARZ: JEST TO DYSKRYMINACJA KRZYŻOWA ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ (BEZPOŚREDNIA) I ZE WZGLĘDU NA ORIENTACJĘ PSYCHOSEKSUALNĄ (POŚREDNIA)].

- Zgodnie z niepisaną normą, doktoranci i doktorantki prowadzą zajęcia dydaktyczne w wymiarze przekraczającym wymiar czasu określony w regulaminie studiów. Nie otrzymują za to dodatkowego wynagrodzenia. Próba wyrażenia sprzeciwu może spowodować utrudnianie rozwoju zawodowego przez osoby mające wyższe stopnie naukowe.

[KOMENTARZ: DYSKRYMINACJA KRZYŻOWA ZE WZGLĘDU NA WIEK I STOPIEŃ NAUKOWY].

- W trakcie trwania płatnych praktyk studenckich, odbywających się 24 grudnia, szef firmy pozwala wcześniej wyjść do domu kobietom posiadającym dzieci. Reszta pracowników i pracownic zostaje w pracy do 17:00.

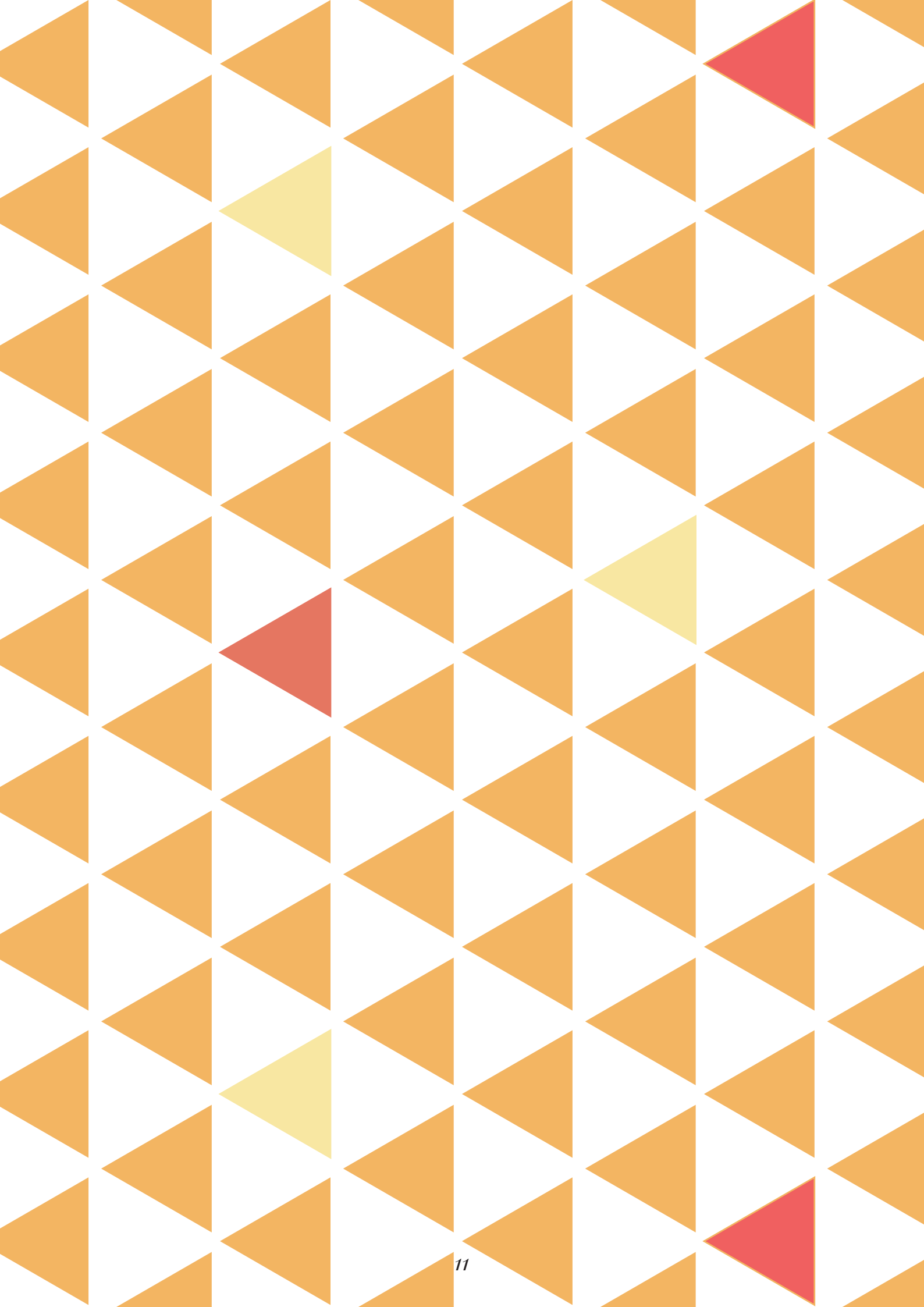
[KOMENTARZ: DYSKRYMINACJA KRZYŻOWA ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ I STATUS RODZINNY (RODZICIELSTWO)].

12. *Molestowanie seksualne*

- Przed wejściem do sali egzaminator, widząc na korytarzu powtarzającą materiał studentkę, mówi: „Niech pani lepiej jakąś bluzkę z dekoltem założy, bo wątpię, żeby kobieta była w stanie to zrozumieć”.
- Podczas zajęć wykładowczyni mówi: „Wiecie Państwo, teraz to każdy może sobie zmienić płeć jak tylko mu się to podoba! Świat stanął na głowie!”
- Czarnoskóra studentka, wchodząc na egzamin, słyszy od prowadzącego: „Chciałaby pani czekoladkę? Nie?! No tak, sama jest pani przecież taka słodka!”

13. *Mowa nienawiści*

- Podczas wykładu z historii antycznej prowadząca - w ramach żartu - mówi: „Grecy to były takie zwykłe pedały”.
- Podczas wykładu na temat historii Stanów Zjednoczonych (USA), wykładowca mówi: „Ameryka została odkryta przez Krzysztofa Kolumba. Wyciął dzikich w pień, kładąc kres barbarzyństwu czerwonych. Wspaniała historia!”

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

 bezpieczny
student UJ

FUNDACJA
autonomia

ŹRÓDŁO:

*Opracowanie merytoryczne
na temat przeciwdziałania
dyskryminacji i przemocy
motywowanej uprzedzeniami
dla studentów, studentek,
doktorantów, doktorantek,
nauczycieli i nauczycielek
szkół wyższych*

COPYRIGHT
Fundacja Autonomia

OPRACOWANIE
Agata Teutsch
Magdalena Stoch
Agnieszka Kozakoszczak

EKSPERTYZA PRAWNA
Anna Mazurczak

OPRACOWANO NA ZLECENIE
Pełnomocniczki Rektora UJ ds. bezpieczeństwa
studentów i doktorantów – Katarzyny Jurzak

Just & Safer Cities For All – Local actions to Prevent and Combat Racism and All Forms of Intolerance
JUST/2014/RRAC/AG/BEST/6673

Niniejszy projekt jest współfinansowany z unijnego programu „Prawa, równość i obywatelstwo”.
Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union.